

Bogdan Stangrodzki

W KOZIM ROGU

*Na głowie ma kraśny wianek,
W ręku zielony badylek,
A przed nią bieży baranek,
A nad nią leci motylek.*

OSOBY:

JÓZEK

mąż

STEFKA

żona

TEODORA

matka Józka

BAŚKA

kochanka

SCENA 1

Salon. Sprzęty zwyczajne – kanapa, dwa fotele. Rodzina pospolita. W sąsiednim pokoju obłożnie chora matka. Syn słucha muzyki disco polo – leci melodia „Majteczki w kropeczki, ło, ho, ho, ho” zespołu Bayer Full. Wchodzi żona. Kłótnia małżonków.

STEFKA (*wchodzi do salonu, wachluje się chusteczką, wylacza radio*)

Ale upał!

JÓZEK (*wpatrując się w podłogę*)

Do środy tak ma być.

STEFKA

Chyba się rozbioreę.
(*zdejmuje bluzkę*)
Wiatrak by nam się przydał.
Tyle już razy to mówię,
ale mówić do ciebie,
to jak grochem o ścianę.
Nigdy nie masz czasu.

TEODORA (*wołając*)

Józek, Józek!

(*Syn idzie do matki, uchyla drzwi*)

JÓZEK

Co mama chce?

TEODORA

Od rana jeszcze nie jadłam.

JÓZEK (*do żony*)

Mama mówi, że nie jadła.

STEFKA (*oburzona*)

A ty,
co robisz w domu?
Disco polo ci w głowie?
Nie możesz matce
obiadu ugotować?
To twoja matka,
nie moja.

JÓZEK

A ty, od czego?

STEFKA

Ty myślisz, że ja leżę?
Wnuczka bawię,
gdy Jadzia pracuje.
Ty nawet nie wiesz,
że dziś ma anginę,
gorączkuje do trzydziestu dziewięciu stopni.
Tak się wnuczkiem interesujesz.

(po chwili, szyderczo)

Matka bez przerwy woła:
– Stefka, pić mi się chce,
pampersa mi zmień,
noga mnie boli,
daj szybko ketonal.
Nie daje mi chwili wytchnienia.
Jestem wykończona.
Dłużej tak być nie może.

JÓZEK

Czy to moja wina,
że mama nogę złamała?

STEFKA

No nie, sorry,
jeśli cię uraziłam.
Przyznasz mi jednak,
że przez matkę
mnie zaniedbujesz.
No, powiedz mi coś miłego,
no *(przytulając się do męża)*

JÓZEK *(odpychając żonę)*

Idź ode mnie!
Kleisz się cała
od potu.

TEODORA

Józek, Stefka!
Kogo ja słyszę?
Chodź do mnie,
popraw mi zagłówek.

(STEFKA idzie do matki.)

STEFKA

Przyniosę mamie coś do jedzenia.

(Przynosi matce posiłek i z żalem zwraca się do męża)

Nigdy nie mamy czasu,

by pobyć razem.
Czy nie moglibyśmy umówić się na randkę?
(po chwili, wahając się)
albo zawieź mnie
do Arkadii
i tam w końcu porzuć.

JÓZEK

Jak? Wiesz przecież,
że nie mamy gps-a.
A bez gps-a
moglibyśmy wylądować w pipidówce.

Prawdę mówiąc,
to nie wiem,
czy istnieje Arkadia.
Ludzie mówią, że jest,
ale czy to prawda?
Wiem tylko, gdzie
rozkwita kwiat paproci.
Franek powiedział mi
po czterech piwach.
Nie powiem ci, gdzie
bo to tajemnica.

(patrząc na zegarek)
Piąta dochodzi.
Wychodzę z kolegami
na piwo.

(STEFKA wstaje, zbliża się do drzwi.)

STEFKA

O nie, dziś nie ty, tylko ja,
idę do gospody.
Może Franka zastanę
i dowiem się od niego,
gdzie kwitnie kwiat paproci.

JÓZEK

Po co?

STEFKA

Jeszcze się dziwisz?
Szczęśliwa chcę być.
No i ku pokrzepieniu serca
napiję się piwa.

JÓZEK

Coś ty, zwariowałaś?
Nie wypada byś piła
w knajpie alkohol.

STEFKA A to niby dlaczego?

JÓZEK (*stanowczo*) Jesteś kobietą.

STEFKA Dopiero teraz zauważyłeś?

JÓZEK A jeśli o Franka chodzi,
to siedzi za kratkami.

STEFKA Za co?

JÓZEK Za rower.

STEFKA Ukradł.

JÓZEK Złapany został po piwie.
Ganc nowy rower mu zarekwirowali.
Chamy.

STEFKA Pieszko idę.
Nie musisz martwić się o rower.

JÓZEK (*oburzony*) To samą matkę chcesz zostawić?

STEFKA (*zrezygnowana
siada na kanapie*) Brawo.
Znasz na mnie sposób.
Moje życie
to ciągle upokorzenie.
Idź sobie,
wreszcie od siebie sobie odpocznę.

JÓZEK (*zbiera się do wyjścia*) Wychodzę.

STEFKA A o meczu pamiętasz?

JÓZEK Pamiętam.
Ósma trzydzieści.

SCENA 2

Do salonu wchodzi JÓZKA kochanka. JÓZEK podrywa się z miejsca.

Całują się. Do rozmowy wtrąca się matka, leżąca w sąsiednim pokoju.

JÓZEK

Pięknie, Basieńko, wyglądasz.
(całują się)

BAŚKA *(podając owoce)*

Przyniosła ci gruszki – klapsy,
takie, jakie lubisz

JÓZEK *(żartując)*

Tobie to nawet,
gruszki na wierzbach rosną.

BAŚKA *(załotnie, z gracją)*

Wyszczupiała dla Ciebie.
I założyła te stringi,
co to mi w tych Włoszech kupiłeś
u Armoniego, czy jakoś tam.
No wiesz, ja nigdzie nie była,
nic nie widziała.
Ty, to co innego.

TEODORA

Józek, kto jest?
Kogo ja słyszę?

JÓZEK *(ironicznie, głośno)*

Sąsiadka przyszła,
soli kamiennej pożyczyć.
Ogórki kisi.

TEODORA

Dwie łyżki na litr,
powiedz jej.

JÓZEK

O.K.

(Kochankowie przytuleni na kanapie.)

BAŚKA

Co tam z tyłu chowasz?
Pokaż.
(JÓZEK pokazuje BAŚCE pierścioneek).
Ojej, jaki ładny.
Złoty pierścioneek.
(zakłada na palec)
A to z jakiej okazji?

JÓZEK *(przeciągle spoglądając jej
w oczy)*

A kiedy się poznaliśmy? No?

BAŚKA

W moje urodziny.

JÓZEK

A dzisiaj który jest? No?

BAŚKA (*po chwili, z uśmiechem*)

To już trzy miesiące, jak się kochamy.
Kto by pomyślał, że to już.
Jak tak dalej pójdzie, to niedługo
cała będę we złocie.

(całując JÓZKA)

Dobrze mi z Tobą, Józek.
Nie mogłaby żyć bez ciebie.

TEODORA

Józek!

JÓZEK

Co mam?

TEODORA

Ja nie chodzę,
ale słuch to ja mam dobry.

JÓZEK

No i?

TEODORA

Żeby jej się garnek nie spalił.

JÓZEK (*uśmiecha się, chytrze patrząc na BAŚKĘ*)

Poszła już sobie dawno.

TEODORA

A siedem grzechów głównych pamiętasz?

JÓZEK

Pamiętam.

TEODORA

To powtórz.

JÓZEK (*stojąc na baczność*)

Pycha,
chciwość,
nieczystość,
nienawiść,
nieumiarkowanie,
gniew
i lenistwo.

TEODORA

Zgadza się, synu.

JÓZEK

Niech mama skreśli drugi.

TEODORA

Czemu?

JÓZEK

Hojny dziś byłem,

sąsiadce dałem całe dwa kilo soli.

TEODORA

Skreśliłam, ale bardziej dziś
zależało mi na trzecim.
Nie przekupisz mnie solą.
Oj ty spryciarzu wiesz dobrze,
że chodzi mi o rozwiążność.

JÓZEK (*uśmiechając się*)

Dziś nie było okazji
zająć się trzecim przykazaniem.

TEODORA

To kiedy nim się zajmiesz?

JÓZEK

Oj, mamó, mamó,
tyle znasz przepisów, zasad,
a nigdy mnie nie przytuliłaś.
Kiedy od ciebie,
dostanę pochwałę?

TEODORA

Dobre wychowanie – rzecz święta.
Najważniejsze w życiu,
to odróżnić ziarno od plew.

JÓZEK

Mamo, ty mnie na czyściec skazujesz!

TEODORA

Zobaczysz, co będzie potem.
Od czegoś trzeba zacząć.
A jeśli chodzi o czyściec,
to musisz wiedzieć,
że modlitwa do św. Gertrudy
tysiąc dusz uwalnia z czyśćca.
W tej liczbie się zmieścisz.
Jesteś dobrym człowiekiem.

SCENA 3

*Mąż na kanapie, obok niego kot, telefon.
Żona zakłada szpilki, poprawia włosy.*

JÓZEK

Co się tak stroisz?

STEFKA

Na zumbę idę.

JÓZEK (głośno)

Na co?

STEFKA

Taki taniec.
Zrelaksować się muszę.

JÓZEK

A partner?

STEFKA

Tańczymy grupowo.

(Po chwili siada obok męża, uśmiecha się.)

No co, zazdrosny?

(Nie uzyskując odpowiedzi, bierze telefon męża do ręki, czyta smsa, krzyczy wstając)

Co to ma znaczyć?

(ironicznie)

„Mój Ty kochany. Wieczór był cudowny.
Z nikim jeszcze nie było mi tak dobrze,
jak z Tobą. Kiedy się znów umówimy?
Czekam.”

No i co mi na to odpowiesz?

Słucham.

JÓZEK (siedząc na kanapie)

Ale jesteś głupia.
Powinnaś wiedzieć, że teraz
wysyłają takie sms-y,
żeby porządnych ludzi takich,
na przykład jak ja,
naciągnąć na kasę.
Klikniesz i już cię mają.
Trudno wykasować i płacić trzeba.
Na jakim ty świecie żyjesz?

STEFKA

Może ja i głupia jestem,
ale że nie śpimy ze sobą to fakt,
i chłodem między nami,
powiewa od lat.

JÓZEK (oburzony wstając)

Wiesz, że haruję jak osioł,
żebyś żyła jak księżniczka.
Zmęczony jestem.

STEFKA (*nieśmiało*)

Wiesz co?
Kupiłam gps.
To prawdziwy gps.
Czy teraz zawieziesz mnie
do Arkadii?

JÓZEK (*złośliwie*)

No już ja widzę,
jaki on prawdziwy.
Znow dałaś się nabrać.
Wyobraź sobie,tylko mi nie przeryaj,
wczoraj byłem na targu,
o tak się przejść.Patrzę Stach coś sprzedaje.
Pytam:Co masz? A on :Jabłka rajskie.
Wziąłem pięć kilo.Przychodzę do domu.
No nie...grójeckie.
Sama widzisz jak ludzie oszukują.
Towar trzeba odpakować.
Fachowiec niech obejrzy.
Nie kupuje się kota w worku.

(po chwili)
Idź lepiej na stopa!

STEFKA (*niepewnie*)

Tak bym chciała...

*(Wypowiedź przerywa jęk matki, po którym następuje cisza.
Biegną do matki.)*

JÓZEK (*rozpaczliwie*)

O Boże, moja matka umarła!

SCENA 4

JÓZKOWI *zjawia się zmarła matka, która próbuje udaremnić naganne zachowanie syna.
Karci go, roztacza przed nim wizję choroby i śmierci.
Kochankowie przytuleni na kanapie.*

JÓZEK

Tyle przyjemności w tym kochaniu.
Patrząc na ciebie i podziwiał twoje piękno.

BAŚKA

I ja taka szczęśliwa.

(JÓZEK zauważa na fotelu zmarłą matkę. Widzi ją tak ubraną, jak w trumnie.)

TEODORA – WIDMO

Synu, jak ci nie wstyd.
Bój się Boga,
co ty wyrabiasz?

JÓZEK

Mamo wybacz, ale sama wiesz,
jak podłą mam żonę.
Trochę przyjemności chyba
w życiu mi się należy.

TEODORA – WIDMO

Mówię ci, skończ ten romans.

JÓZEK (*uśmiecha się*)

Ale mammo,
przy Basi świat jest kolorowy.
To moje szczęście pyzate,
to sam miód.
Spotykam się z nią dla zdrowotności.
Chyba zależy ci na moim szczęściu?

TEODORA – WIDMO

Już ja ci dam, to szczęście pyzate.
Jak nie skończysz tej znajomości,
to zachorujesz i umrzesz na raka.
Zdrowy nie będziesz.
Wiedz o tym, że twoje ciało
będzie gniło, bóle będą straszne
i śmierć wieczna cię nie ominie.

JÓZEK (*lekceważąco*)

Tere, fere.
Zdrowy jestem.
Nic mi nie jest.

TEODORA – WIDMO

No to zobaczysz!
Kara musi być.
Znasz mnie
i wiesz dobrze, że słowa dotrzymuję.

JÓZEK (*przestraszony, klękając*)

Nie mammo, proszę,
daruj karę.
Jesteś surowa,
a ja gdy byłem dzieckiem
martwiłem się o ciebie,
gdy tato wracał do domu pijany.
Co ja z domu wyniosłem,
tylko krzyki i awantury.
I strach.

BAŚKA

Co ty, Józek, zwariowałaś?
Z kim gadasz?

JÓZEK (*uśmiechając się*)

Z matką gadam.
O patrz,
siedzi sobie na fotelu.
Nietęgą ma minę.

BAŚKA

Ja tam nikogo nie widze.
Siadne se na fotelu,
a ty mi powiedz, kogo widzisz.
(siada na fotelu)
No?

(JÓZEK podrywa się.)

JÓZEK (*odciągając BAŚKĘ*)

Nie spychaj matki!
Co robisz?
Szacunek miej dla zmarłego.

BAŚKA

Jak boisz się matki,
to chodź za stodołę.
Bara, bara, bara (*podśpiewując*)
Lubisz to.

JÓZEK (*smutno, powoli*)

Ale ona za mną wszędzie pójdzie.

(po chwili)
O, mówi mi,
żebym się przyznał.

BAŚKA

Do czego?

JÓZEK (*ze wstydem*)

Że te stringi, co nosisz,
nie kupiłem u Giorgio Armaniego.

BAŚKA

Tylko gdzie?

JÓZEK

U nas w sklepie, za rogiem.

BAŚKA

Ojej, jak ja teraz będę wyglądała?
Wszystkie dziewczyny takie mają.
Pochwaliła się. A teraz...
Dlaczego kłamałeś?

JÓZEK

Wiesz, że z miłości.
Natychmiast chciałem dać ci szczęście.
A do Włoch, jak wiesz,
daleka droga.

BAŚKA (*uśmiecha się*)

Nie mógłbym być przy tobie.

Wiem.
Nie gniewam się, głuptasie.
Mam nawet prezent dla ciebie.
Nie jesteś ciekawy?

JÓZEK

Coś ty,
jaki prezent?

BAŚKA (*głośno, uradowana*)

Jestem w ciąży.
Trzeci miesiąc.

JÓZEK (*posmutniały*)

O, rety!
Co ja teraz zrobię?

BAŚKA (*zmieszana, po chwili*)

Głuptasie, rodzić będziemy.
Co, nie cieszysz się?

JÓZEK (*cicho, chwytając się za brzuch*)

Cieszę.

BAŚKA

Żartowała...
Wzdęło mnie. Kapuśniak jadła.

(Na fotelu TEODORA. Jej twarz i ręce są pokryte wrzodami.)

JÓZEK (*podchodząc do matki, przerażony*)

Mamo, skąd u mamy
te wrzody na rękach i twarzy?
Czy to może pośmiertna gangrena?

TEODORA – WIDMO

Nie synu, to trąd.
Twoja nieczystość.

JÓZEK (*smutno*)

Wybacz mamo.
Tak mi przykro, że to przeze mnie.
To musi boleć.
Lepiej byłoby ci już w niebie.

TEODORA – WIDMO (*smutno, powoli*)

Stoję synu codziennie przed bramą.
Ludzie idą, cieszą się.
Pan Jezus każdego czule
obejmuje ramieniem.

JÓZEK

A mama?

TEODORA – WIDMO (*podniesionym głosem*)

Ja?
Z tym trądem?

JÓZEK (*po chwili,
smutno*)

TEODORA – WIDMO

JÓZEK

TEODORA – WIDMO

JÓZEK

TEODORA – WIDMO

JÓZEK

TEODORA – WIDMO (*smutno*)

JÓZEK

TEODORA – WIDMO(*cicho, z troską*)

BAŚKA

JÓZEK

BAŚKA

Wyglądam jak czarownica,
twarz ukryta w kapturze.

To mój grzech.
Przykro mi.

Obok jest sadzawka,
można się oczyścić.

To czemu mama nie chce
skorzystać z tej sadzawki,
skoro tak blisko do niej?
Zrobiłaby mama to dla mnie.

Bo mam pecha.
Co się do niej zbliżam,
to dostaję smsa.

Od kogo?

A od kogo? Od ciebie.
„Basińko, muszę cię zobaczyć”.
Wtedy miotła
i na ziemię.

Nie żartuj. Potrzebuję ciebie.

Synu, sama nic nie poradzę.
Ty mi pomóż.

Jak mamó?

Nie bój się zbliżyć do Boga.
On czeka na ciebie.
Gdy się zbliżysz do Niego,
ja odejdę.
Ty nic nie możesz,
Bóg może wszystko.

Ty sobie z mamą gadu gadu,
a na mnie już czas,
muszę krowę doić.

Weź ten „zielony badylek”.

Zostawiłam go w domu.

(całuje JÓZKA, wychodząc.)
Do zobaczenia.
Pa.

SCENA 5

*JÓZEK trzyma się za brzuch, zdradza niepokój, chodząc po pokoju.
Żona leży na kanapie. Kryzys małżeński trwa. JÓZEK próbuje pozbyć się zjawy.*

JÓZEK Chyba mam raka.

STEFKA Skąd wiesz,
nie robiłeś żadnych badań.

JÓZEK Mama mi powiedziała.

STEFKA Daj spokój,
matka nie żyje.

JÓZEK *(widząc zmarłą matkę)* Myślisz, że zwariowałem?

(po chwili)
O, siedzi na fotelu,
uśmiecha się do mnie.

STEFKA *(siada na kanapie,
patrzy na fotel)* To tylko cień.

TEODORA – WIDMO Przytul żonę Józek, przytul.
Niechęć do żony zapędziła cię
w kozi róg.

JÓZEK Mówi, żebym cię przytulił.

STEFKA No to na co jeszcze czekasz?
Jaki z ciebie dżentelmen?

(JÓZEK chłodno przytula żonę.)

STEFKA Jeszcze nie zapomniałam,
jak szedłeś za mną do lasu.
Podobałam ci się.

JÓZEK

Oj,
kiedy to było?

STEFKA

To było wtedy,
co to w telewizji Jaruzelski
stan wojenny ogłosił.
Zimno było.

JÓZEK

Aha.

(po chwili, podstępnie do matki)

Mamusiu, ty
w życiu tyle wycierpiałś.
Pozwól, że ci załatwię
pobyt w hotelu czterogwiazdkowym
ze SPA...
masaże, kąpiele lecznicze.
No wiesz. Stać mnie,
o pieniądze się nie martw.

TEODORA – WIDMO

Dziękuję ci, synu, za troskę,
ale nie wiem, czy tam
umarłych przyjmują.
Zresztą spójrz,
jak ja chodzę.

(Matka żwawo spaceruje po salonie.)

JÓZEK

Coś ci pomogło,
faktycznie,
choć nie wiem, co.

STEFKA

Chciałabym...

JÓZEK

I ja.

STEFKA

Co?

JÓZEK

Żeby matka zniknęła,
ale widać jest w dobrym stanie.

STEFKA

W stanie spoczynku.

JÓZEK

Dalej rządzi.

STEFKA

Ja mam spokój.

JÓZEK (*trzymając się za brzuch,
z optymizmem*)

STEFKA (*ironicznie*)

JÓZEK

STEFKA (*ze złością*)

*(Po wyjściu STEFKI zjawia się TEODORA,
siada na fotelu.)*

JÓZEK

TEODORA – WIDMO

JÓZEK

(po chwili)

Może księdza
trzeba się poradzić,
krzyż postawić.

Jeszcze zaczekam.
Mam nadzieję, że w końcu
zobaczy, jak syn jej cierpi
i odejdzie.

(po chwili)

Gdybym mógł umarłego księdza
chwycić za sedeczny palec...

Zatem,
komedii ciąg dalszy.
Pozostało ci tylko
zawiesić czerwoną wstążeczkę
u wrót stodoły.

Czemu nie możesz zrozumieć?
Matka zjawia się,
bo chce nam pomóc.

Jeśli tak, to proszę bardzo,
rozmawiaj sobie z matką,
ile chcesz i kiedy chcesz.
Matka pomoże nam jak
umarłemu kadzidło.

(po chwili)

Ja zaraz wychodzę.
Jadzia chce, żebym przyszła
do Heniusia, bo ma anginę.
Śpieszę się.

Odkąd zjawiasz się mamó,
moje życie stało się koszmarem.
Same nieszczęścia mnie dotykają.
Wiesz, co mi się wczoraj przytrafiło?

Co?

Tu koło Grześka kulawego, wiesz gdzie?

TEODORA – WIDMO

No przecież. Ślepa nie jestem.

JÓZEK

Ksiądz idzie z Panem Bogiem,
ukłęknałem na oba kolana,
patrzę, a z przeciwka Rychu
pędzi na rowerze pijany.
Zagapił się i jak nie wyróżnie
we mnie z całej siły.

TEODORA – WIDMO

I nic mu się nie stało?

JÓZEK

Jemu nic, ale mnie bark boli.
*O (porusza z trudnością ręką, grymas bólu
na twarzy)*

(po chwili)

A jaki sen straszny dziś miałem,
żona przechodzi przez drogę, a samochód
prosto na nią.
Ja daleko, nic zrobić nie mogę.
Koszmar.

TEODORA – WIDMO

Skaczesz na boki, ale obok ciebie
nie ma nikogo.
I to cię boli.
Wracaj do Stefki,
ile razy mam ci powtarzać.
Spójrz na nią, jakbyś patrzył na nią
pierwszy raz.

JÓZEK (powoli)

Oddaliliśmy się od siebie.

TEODORA – WIDMO

Od wszystkiego synu można odejść,
Od Boga, kościoła, żony, męża
ale po co i dokąd?

JÓZEK

Mnie się pytasz?
Zapytaj Stefki.

TEODORA – WIDMO (natarczywie)

Ciebie się pytam.

**JÓZEK (po chwili,
z namysłem)**

Odszedłem chyba za szczęściem.

TEODORA – WIDMO

To nieszczęście,
kiedy nikt nie może ci pomóc,

a ty nikomu.
Chcesz wiele. A co ty możesz innym dać?

JÓZEK

Nie wiem, o czym mówisz.

TEODORA – WIDMO (z *nostalgia*)

Ziemia nas karmi,
a my wciąż nieutuleni.
Tracimy swoje „pięć minut”
Z żoną mało rozmawiasz.
Ona otwiera drzwi
a ty przed nosem jej zamykasz.

JÓZEK

Z Bašką jestem szczery do bólu.
Tęsknię za jej głosem, zapachem.

TEODORA – WIDMO

Jeśli chcesz, żebym odeszła do nieba,
musisz porozmawiać z Bogiem.
Potrzebna Miłość
...oczy które widzą ludzką dobroć.

JÓZEK

Czy prosić wystarczy?

TEODORA – WIDMO

Nie wystarczy.
Trzeba okryć się nędzną szatą,
cofnąć się
do pierwszej niewinnej miłości,
a potem oddać Bogu chwałę.
Ale ty po schodach wolisz wchodzić.
Pamiętaj:
Ważniejsze jest zbliżanie się do ludzi.
Synu, byłeś kiedyś dzieckiem,
miałeś czyste serce,
do nieba było ci tak blisko.

JÓZEK(z żalem)

Olaboga, dużo tego.
Ale mama mi dosoliła.
A ja mogę dać tylko tyle
ile sam dostałem.
Niestety.

TEODORA – WIDMO

Wystarczy dobroć.
Słyszałeś powiedzenie:
Niedaleko pada jabłko od jabłoni.
Masz u mnie jak w banku.

JÓZEK

Chyba wiesz o czym mówię.

Ty zawsze o mnie się troszczyłaś.
Przepraszam.
Ale co będzie,
gdy przestanę Basię kochać?

TEODRA - WIDMO

W tym moja głowa.
O to się nie martw.

SCENA 6

*JÓZEK trzyma się za brzuch, chodzi po pokoju, rozmawia ze zmarłą matką.
Matka radzi synowi, jak walczyć z pożądaniem do BAŚKI.*

TEODORA – WIDMO

Co tak oczy wybałuszasz?

JÓZEK

Boję się śmierci.
Żre mnie
już chyba to raczysko.

TEODORA – WIDMO

To skończ ten romans wreszcie,
bo cierpliwość stracę.
Ten śmierci się boi,
kto nie zstąpił do piekła.
Jesteś na dnie, czy nie?

JÓZEK

Odkąd to zmarli się denerwują?
Nie bądź okrutna, mamó.
Odrobinę przyjemności w życiu mi żałujesz.
Gdzie moje szczęście?
Bez Basi
życia sobie nie wyobrażam.

TEODORA – WIDMO

Ty mnie na litość nie bierz.
Rozmawiasz z duchem.
Gdy żyłam,
trzeba było się słuchać.

JÓZEK

Ja ją kocham...
Chciałbym wiedzieć, dlaczego mama

TEODORA – WIDMO

teraz troszczy się o mnie?

E, tam.
Co to za miłość,
jeśli troskę o najbliższych
masz w nosie.
Twoje pragnienie to sieroca choroba.

Nie zdążyłam mądrości
ci przekazać.
Gdy byłeś mały...
nie miałam czasu dla ciebie,
nigdy cię nie przytuliłam.
(ze łzami)
Wybacz.
O swoim zaniedbaniu
uświadomiłam sobie dopiero teraz.

(po chwili)
Spróbuj z Basią
przez miesiąc się nie spotykać,
potem zobaczysz.
Mówię ci: kochać nie wystarczy.

JÓZEK

A co będzie, jak nie dam rady?

TEODORA – WIDMO

Sam wiesz co.

JÓZEK (*chwytając się za brzuch*)

Już po mnie chodzi.

TEODORA – WIDMO
(*uśmiechając się*)

Nie smuć się,
modlitwa pomoże.

JÓZEK (*zmartwiony*)

Ale ja chyba
nie potrafię się modlić.
Jak mam się modlić?

TEODORA – WIDMO

Szczerze,
na kolanach, ze łzami
mów tak:
Panie Boże, zmiłuj się nade mną,
odwróć moje oczy,
niech na marność nie patrzą.
Ale najpierw musisz
stąpić z góry,
cofnąć się w latach
i stać się dzieckiem.

JÓZEK (*uśmiechając się*)

Basia jest ładna,
wygląda jak modelka.
Co ja mam zrobić,
inaczej nie mogę.

TEODORA – WIDMO

Głupiś!
Nie o nią tu się rozchodzi,
tylko o twoje żądze,
o zbawienie, głupcze.
Dobroć wszystko zwycięży
i będziesz szczęśliwy.

JÓZEK

Mamo, czy ja z Baską?

TEODORA – WIDMO

Co?

JÓZEK

Czy mógłbym z nią
przejść przez bramę do nieba.
Ty wiesz jak,
stoisz codziennie przed bramą.

TEODORA – WIDMO

Sam nie wiesz, co mówisz.
Brama w niebie,
to miłość Boża.
Zbliź się do mnie.

*(JÓZEK zbliża się do matki,
ona patrzy mu w oczy)*
No tak, zgadza się,
żrenice jak szpilki.

JÓZEK

Mamo przysięgam,
kompotu nie piłem.

TEODORA – WIDMO (*smutno*)

Ale miłość u ciebie taka maleńka.
Nie sposób, byś tymi oczyma
mógł dojrzeć bramę.
Dziewczyną twoją trzyma w ręku motylka,
jej mądrość pierzchła w zarośla,
ale jej bliżej niż tobie do nieba,
bo nie wie, jak nisko upadła.

(po chwili)
I wody żywej jeszcze nie uświadczyła.
A ty, stary koniu,

winieneś baranki już paść,
nie żeby cię matka,
będąc już w zaświatach,
musiała za rączkę prowadzić.

JÓZEK

To Bóg nie da mi się poznać?

TEODORA – WIDMO

Da się, bo chcesz być
prawdziwie kochany.
Ale więcej chcesz niż sam
możesz komuś dać.
To pragnienie tylko Bóg
może zaspokoić.
Raz tylko wyszeptał - pragnę.
Na krzyżu.
A ty codziennie mi o tym powtarzasz.

JÓZEK

Daj Boże, bo ludzie gadają.

TEODORA – WIDMO

Co gadają?

JÓZEK

Że ty nie istniejesz,
że jesteś moim wyrzutem sumienia,
chorą wyobraźnią.

TEODORA – WIDMO

A ty jak myślisz?

JÓZEK

Ty mammo wciąż żyjesz.

TEODORA – WIDMO

Widać nie czas jeszcze,
byśmy mogli się rozstać.
Narazie rozdierasz szaty.
Moja przepustka się kończy,
Od tej pory to ja biorę sprawy
w swoje ręce.
Uwolnię cię z koziego rogu,
zobaczysz.

SCENA 7

*Do salonu wchodzi BAŚKA. Brudna, ubranie w nieładzie, chuścina na głowie, boso.
JÓZEK wykazuje troskę o BAŚKĘ. Słabną żądze. Matka osiąga cel.*

JÓZEK (*wstając z fotela*) Basia, to ty?

BAŚKA (*smutno*) Ja.
Upadłam w błoto.
Pies mnie ugryzł.

(JÓZEK biegnie po miskę z wodą i środki opatrunkowe.)

JÓZEK (*obmywając ranę na nodze*) Jak to się stało?

BAŚKA (*obolała*) Szła ja do ciebie, w szpilkach...
(po chwili)
Oj, boli.

JÓZEK No i...

BAŚKA Pies z rowu wypadł.
Przestraszyłam się i upadłam.
Wtedy mnie ugryzł.
No i kostkę sobie skręciłam *(pokazując nogę)*
(po chwili)
I jakaś postać czarna
przemknęła przede mną.

JÓZEK (*wzruszony*) Coś ty z sobą zrobiła?

BAŚKA (*zmartwiona*) Kochać się szła do ciebie.

JÓZEK (*zmartwiony, potakując*) Kochać, kochać szła.

BAŚKA I co teraz będzie?

JÓZEK Z czym?

BAŚKA (*poprawiając chustkę na głowie*) Z tym całowaniem.

JÓZEK Woda utleniona...
Opatrunek jałowy.

BAŚKA A piersi?

JÓZEK Piersi masz zdrowe.
To wszystko. *(kończąc robienie opatrunku)*

(przerażony)

Nie,
nie wszystko!
Musimy do szpitala jechać.
Skąd wiadomo,
że pies nie był wściekły?
Basiu, a może ty wiesz,
czyj ten pies?

BAŚKA

Wiem. Poznałam go.
To pies Franka Kulawego.
(syczy z bólu)

JÓZEK *(smutno)*

Ojej, Basiu, jak ty cierpisz.
*(przynosi jej tabletkę przeciwbólową,
BAŚKA zażywa lekarstwo.)*

BAŚKA

On nigdy psa na łańcuchu nie trzyma
I nie daje mu jeść.
Całą wsią pies chodzi,
a chłopaki to tylko kamieniami
w niego rzucają.

JÓZEK *(uśmiecha się)*

To dobrze, że o tym wiesz.
Zawiozę cię do szpitala,
a potem pojedę do Franka
i zażadam od niego świadectwa szczepień.
Mam nadzieję, że ma.
Do szpitala dostarczę.
Nie będziesz musiała brać
zastrzyków przeciw wścieklicznie.

(z troską)

A krowę, o której doisz?

BAŚKA

O ósmej.

JÓZEK

Nie martw się.
Ja krowę wydoję,
matka mnie nauczyła.

BAŚKA *(cicho)*

Meczu nie obejrzysz.
Polacy grają.

JÓZEK

Ty najważniejsza.

BAŚKA

Józiu, czemu ty taki,

JÓZEK

A gdy znów powróci tęsknota
i będę chciał patrzeć na Basię?

TEODORA – WIDMO

To wtedy mów do Boga ze łzami
– Panie, weź te łapy szatana
z mojej duszy.
Potrzebne są niewinne spojrzenia,
płynące z czystego serca.
I odpowiedzialność.

(Matka odchodzi, syn się modli.

*Do salonu wchodzi BAŚKA w szkolnym fartuszk, kokarda we włosach,
tornister na plecach)*

JÓZEK *(pomaga zdjąć tornister,
żartując)*

Ale ciężki.
Chyba same kosmetyki?

BAŚKA *(szczebiocąc)*

Zagramy w klasy?

JÓZEK *(z troską)*

Pewnie!
Tylko, że guzik ci się odrywa.
O tu *(pokazuje, gdzie)*
Zaraz ci go przyszyję.
(przyszywa guzik)
(ochoczo)
I budzik nastawię,
żebyś nie spóźniła się do szkoły.

(Zaczynają zabawę w klasy.)

BAŚKA *(szczebiocąc)*

A piersi,
kiedy będziesz całował?

JÓZEK

Jak ci urosną.
Biustonosz nosisz
rozmiar małe „b”.

BAŚKA *(dziecinnie)*

Zgadłeś.

(po chwili, siadając na podłodze)
Uf, zmęczyłam się.

JÓZEK

To sobie odpocznij.
Masz cukierka *(częstuując)*

BAŚKA

Mama zabroniła mi jeść słodczy.

Dziękuję.
Ale wezmę, daj, proszę,
koleżankę poczęstuję.

JÓZEK

A wierszyka nauczyłaś się na pamięć?

BAŚKA (*wstaje*)

Nauczyłam się.

(Deklamując wiersz Jana Andrzeja Morsztyna „Niestatek”)

BAŚKA (*kłaniając się, z odwagą*)

Oczy są ogień,

JÓZEK

czoło jest zwierciadłem,

BAŚKA

Włos złotem,

JÓZEK

perłą zęb,

BAŚKA

płec mlekiem zsiadłem,

JÓZEK

Usta koralem,

BAŚKA

purpurą jagody,

JÓZEK (*głośniej*)

Póki mi, panno, dotrzymujesz zgody.

BAŚKA (*zalotnie, głośno*)

Jak się zwadzimy –

JÓZEK

jagody są trądem,

BAŚKA

Usta czeluścią,

JÓZEK

płec blejwasem bladem,

BAŚKA

Zęb szkapią kością,

JÓZEK

włosy pajęczyną,

BAŚKA

Czoło magłownią,

JÓZEK

a oczy perzyną.

(po chwili dzwoni budzik)

Za dziesięć minut dzwonek na lekcję!

(pomaga BAŚCE założyć tornister)

Pamiętaj, mniej kosmetyków;

więcej książek.

(BAŚKA macha ręką na pożegnanie.)

SCENA 9

*Małżonkowie rozstają się. Widmo matki zniknęło.
STEFKA trzyma na kolanach kota, obok JÓZEK.*

STEFKA

I cóż widzisz?

JÓZEK

Nic.

STEFKA

Chciałbyś, żebym ja
była twoją matką.
Nie potrafię.
Chciałam być żoną.
Czekałam, czekałam i nic.
Zawiodłam się na tobie.

(z żalem)

Ty mnie nie dostrzegasz.
No, gdzie ja jestem?
Pokaż chociaż palcem.

*(JÓZEK wstaje, chodzi po omacku po całym
salonie, szukając żony)*

No i?

JÓZEK

Zimno.

STEFKA

A na dworze?

JÓZEK

Upał.

STEFKA

A być powinno?

JÓZEK

Ciepło wszędzie.

STEFKA

I co z tego?

JÓZEK (*siadając obok żony*)

Przy mnie jesteś kwiatem
...kruchym, niewinnym.

STEFKA

Ale bezwonnym.
Gdziekolwiek będzie mi lepiej,
niż tu.

JÓZEK

Nie ma takiego miejsca na ziemi,
gdzie to szczęście panuje
i nic ciszy nie ma.

STEFKA

To, o czym ja myślę,
trwa wiecznie.

JÓZEK

Nie bądź dzieckiem,
wydorosłej wreszcie.

STEFKA

A ty nie zrządź.
Wiary mi nie odbieraj.

JÓZEK

Rozsądkiem się kieruj.

STEFKA

Nie, ja za głosem serca pójdę.

JÓZEK

Co w nim?
Czy zmierzch?

STEFKA

Złośliwy jesteś.

JÓZEK

Przepraszam, wybacz.

STEFKA

O, nie.
Nie ma tak dobrze.
Jestem stanowcza,
już postanowiłam.

JÓZEK (*smutno*)

Zdradziłem cię,
ale już Baśki nie pragnę.

STEFKA

Nie spotykasz się z nią?

JÓZEK

Bawimy się w klasy,
albo jak wolisz w chłopka.

(STEFKA wybucha śmiechem.)

STEFKA

Nie jestem aż taka naiwna,
by w te twoje brednie wierzyć.

JÓZEK *(z niepokojem)*

Wybacz mi.

STEFKA *(stanowczo)*

Gehenna moja już się skończyła.
Jestem wolna. Odchodzę.
Nic do ciebie nie czuję.

JÓZEK *(smutno)*

A co ze mną?

STEFKA

A ty możesz się powiesić.
Rób zresztą co chcesz.
Nie obchodzisz mnie.
Odtąd o siebie zadbam.
Dosyć powiedziałam.
Przede mną lepsze życie.

JÓZEK

Gdzie odejdiesz?

STEFKA

Odchodzę tam,
gdzie skowronek śpiewa
o każdej porze,
gdzie serca biją mocno,
na każdym kroku
uśmiech.

*(Odchodząc, kładzie kota na podłogę,
śpiewając zwrotkę piosenki „Chalupy
Welcome To” Zbigniewa Wodeckiego)*

SCENA 10

*JÓZEK sam w salonie. Rozpacz. Przytula pusty fotel, obejmuje go ramionami.
Zamiary samobójcze. Życie ratuje kot.*

JÓZEK *(smutno)*

Mamo,
byłaś dla mnie wszystkim.
Gdzie jesteś?
Powiedz coś. Proszę.

(krzyczy)

Mamo!

(echo odpowiada mu: Mamo, mamo.)

Wszystko zrobiłem,
o co prosiłaś.

(rzuca się na podłogę,

bije rękoma ze złości)

To moja wina.

Co ja, idiota, narobiłem!

Jak mogłem.

(wstając spokojniej)

Wszyscy odeszli,
nawet matka.

Zostały gołe ściany,
pusty pokój.

Wszystko umarło,

nawet**(bijąc się pięścią w piersi)**

to co tu w środku.

(po chwili)

Dalej tak żyć nie mogę.

Nie ma sensu.

Nic mnie nie cieszy.

Żadnych planów, żadnych marzeń.

Czas się zatrzymał.

Skończyło się wszystko.

(ze złością, bijąc się po głowie)

I co ja tu jeszcze robię?

Jestem złym człowiekiem.

Po co żyć?

Komu jestem potrzebny?

(gwałtownie)

Muszę się powiesić.

(Robi pętlę z kabla od radia, chodzi

niespokojnie po pokoju, patrzy w górę)

Ale gdzie?

(Spuszcza oczy, dostrzega kota w strumieniu

światła, idzie do niego, siada przy nim w

kucki, głaszcze go, bierze na ręce.)

Ja się powieszę,
ale co z tobą?
Kto ci da jeść, kto cię pogłaszcze?
Masz tylko mnie na świecie.
Jak umrzeć i ciebie samego zostawić?

(po chwili czule, cicho)

Jaki jesteś ciepły.
O, jak dobrze się do ciebie przytulić.
Jesteś niesamowity.

(z entuzjazmem)

Byłeś tu zawsze,
a zobaczyłem cię dopiero teraz,
jakbyś wyrósł spod ziemi.
Czy to boski cud
za wstawiennictwem św. Gertrudy?
Czy może za sprawą wiary
mojej matki?

(po chwili, ocierając oczy kota)

Warto żyć,
choćby dla jednej
takiej łzy.

(głośno, wznosząc kota)

To jest prawdziwy gps,
moja Arkadia niczym niezmacona.
Kochany Czesiu.

(tuląc)

Chodźmy kolego,
na co czekać?

– Ty, płodzić kotki,
ja, ku dobrej nadziei...
nadziei już z innego świata.

*(Rozlega się melodia „Niebo z moich
stron” zespołu Czerwone Gitary)*

